

JAZYK A JEHO MINULOSŤ

O pôvode slova zbla

Jazyk je neoddeliteľnou súčasťou národa a sprevádza ho od jeho prvopočiatku až do jeho konca. Každý jazyk sa vyznačuje znakmi, ktoré sa odlišujú od ostatných, ale obsahuje aj spoločné prvky s inými (príbuznými) jazykmi.

Mgr. JAROMÍR KRŠKO

Dejiny slovenčiny nás presvedčujú o tom, že formovanie nášho jazyka bolo etapované. Kontakt so susednými národmi zanechal pečať v slovnej zásobe.

Niektoré nárečové slová sú pozostatkom praslovanského, či staroslovienskeho obdobia. Pochádzajú teda z 5. až 10. storočia nášho letopočtu. Chceli by sme preto v niekoľkých článkoch vysvetliť pôvod niektorých zaujímavých slov a ukázať tak krásu a starobylosť nášho národného jazyka.

Veľmi zaujímavý pôvod má slovo **zblo** (Krátky slovník slovenského jazyka, 1987, s. 559). V slovníku je hodnotené ako expresívne a môže sa vyskytovať v spojení "ani zbla" - vo význame "ani trochu", napríklad vo vete: "Nebolo na tom ani zbla pravdy." Aký je súvis medzi slovami zbla a trochu? Významovo príbuzné slovo nachádzame v spojení: "Nepreložil križom ani steblo slamy." Slovo zblo vzniklo zo slova steblo v staroslovienskom období. Starosloviencina mala medzi samohláskami aj tzv. jery (podobne ako dnes ruština).

(Jery môžeme v latinke označiť takto: 6 - mäkký jer, 7 - tvrdý jer). V 10. storočí začínajú jery zanikať. Podoba slova steblo pred zánikom jerov bola stǣblo. Po zániku jerov vznikla podoba steblo, ale v jazyku zostal aj tvar stblo a vyvíjal sa ďalej. Po 12. storočí sa prvé dve hlásky v slove zmenili na znelé, podoba slova bola teda zdblo a neskôr sa slovo zjednodušilo na zblo.

Ak niekomu povieme, že nedostane ani zbla, znamená to, že nedostane ani steblo, teda nič.